

FRYMBURSKÉ OZVĚNY

21

VYDÁVÁ MNV V NOVÉM HRÁDKU

Leonid Martynov

SEDMNÁCTÝ ROK

Třeba
se z mirula
nic nenavrátí -
vzpomínky není kam uschovati.

A já jsem tenkrát uměl hledět v slunce
dětskými zraky, bezstarostně, lehce.
Bylo to ovšem zcela zvláštní slunce,
takové, které zapadnouti nechce,
chytá se starých firem na vývěsce
a nahlíží do bledých lidských lící.
Viděl jsem zvolna hasnout tohle slunce
paláců šlechty, kupců kramařících.

A spatřil jsem,
jak nová hvězda vzplála,
z hlubiny nebes zablesklo se,
a pak svůj jasný východ zvěstovala
svatouškům, chtivcům, flinkům, spekulantům,
když leden v sedmnáctém roce
svůj zánik v únorovém sněhu hledal
a v březnu s rudou mašlí znovu stál tu,
a odstoupil a v dubnu vládu předal
a v květnu, červnu, červenci a za ním
chladném srpnu, v němž bez slitování
vzplamulo listí mědí, rží a zlatem,
aby přes září,
zbořiv hradbu stráží,
přišel sem Říjen v plášti rozepjatém.

VZPOMÍNÁME 64. VÝROČÍ VŘSR

Velká říjnová socialistická revoluce byla zákonitým vývojem celého předcházejícího vývoje lidské společnosti. Rozpory uvnitř kapitalistické společnosti se do jisté míry přiosměřily a tím byly vytvořeny podmínky a předpoklady pro vznik nové socialistické společnosti, která jako jediná může tyto rozpory vyřešit. V Říjnové revoluci se projevila a vyhroutil všeobecná krize kapitalismu. Ruská revoluce protrhla řetěz imperialismu a umožnila budování nové, socialistické společnosti. Absolutnímu panství imperialismu bylo odzvoněno. Vznikl první socialistický stát na světě SSSR.

Jednou z rozhodujících podmínek vítězství revoluce bylo, že v čele lidových mas stála zkušená, bojovná a revoluční strana, která se řídila nejpokrokovější teorií dělnické třídy marxismem - leninismem. Snaha zardousit tento nový stát hned po jeho vzniku pomocí zahraniční intervence byla marná. Neuspěla také ani řada pozdějších různých politických a ekonomických nátlaků. Podle očekávání nedopadl ani pokus válkou zničit tento nový revoluční státní útvar. Naopak, vedle SSSR vzniká řada dalších států, jež se dávají na cestu budování socialismu. Vzniká tak světová socialistická soustava. "Pozor však, na prahu jen vlastní pravé stojíme. Není do bojováno.....Jsou ještě všude temné síly dravé, ostatních dráťů k cíli nastláno.." Tak se to říká v básni S.K. Neumanna a tato slova platí bohužel dosud a stále.

Imperialismus, představovaný dnes hlavně Spojenými státy americkými, není ještě zdaleka poražen, i když jeho možnosti jsou hodně omezeny. Spojené státy americké, které na hromadách mrtvých v průběhu druhé světové války nesmírně zbohatly, kterým ekonomika vzrostla přibližně o 100 %, se stávají nejsilnější mocností kapitalistického světa. Politika USA byla vždy, v každé době, ve všech jednáních imperialistická t. j. velice dravá, yse nyní podle pravidla, že s jídlem roste chuť, stává ještě dravější. Různé doktriny vyhlašované nejvyššími představiteli USA to také názorně do-

kazují. Jestliže tak zvaná Monreova doktrina vyhlášená už v roce 1823 nastolila systém poručníkování nad Latinskou Amerikou, pak Carterova doktrina, která byla vyhlášená v lednu 1980 se snaží legalizovat právo USA vyhlašovat kteroukoliv oblast na světě za sféru životních zájmů Spojených států se všemi, z toho vyplývajícími opatřeními a důsledky. Překážkou v cestě za světovládou stojí však světová socialistická soustava, v čele se Sovětským svazem. Proto jsme svědky všemožných pokusů, jak oslabit a postupně úplně zničit jak Sovětský svaz, tak i celou socialistickou soustavu. Chci ve svém článku poukázat na jeden z hlavních způsobů, který má k tomuto cíli vést. V USA si velmi dobře uvědomují, že zničit světovou socialistickou soustavu ozbrojeným konfliktem, válkou, není věc jednoduchá. Nelze ovšem přehlédnout tu skutečnost, že přípravy k takové válce jsou ze strany USA do všech důsledků konány. Je tu tedy druhý, dokonce levnější způsob, zanášet do hlav nezkušených lidí zmatek, zanášet nedůvěru k vedení státu a jeho vedoucí síle Komunistické straně. Cíl je jasný. Postupný rozklad socialistické společnosti zevnitř, jak se tomu v jejich mluvě říká, postupnou erozí socialistické společnosti až k jejímu rozkladu a zániku. K tomuto cíli je zaměřena činnost mnoha různých propagandistických center a organizací na západě, především pak v USA.

Do Československa ku příkladu trvale vysílá více než 10 rozhlasových stanic v češtině i slovenštině v současné době asi z 8 zemí. Nejznámější je potom známa Svobodná Evropa v Mnichově a Hlas Ameriky. Ten, kdo naslouchá takovému vysílání Svobodné Evropy si snad ani neuvědomuje záludnosti takového vysílání. V této vysílačce se žádný neschopný pracovník dlouho neudrží. Tu práci konají lidé ve většině případů s vysokým vzděláním, lidé, kteří dobře znají naši problematiku, či problematiku jiné socialistické země dle toho, do které země je vysílání zaměřeno. A tak se vysílá pravda, polopravda a nepravda, vše dobře upraveno a teď si to človíčku přeber a pokus se rozeznat co je pravda a co aprostá lež. Navíc se vždy vypichují záporné události

v socialistických zemích a ty se ještě pěkně opentlí. Do protikladu jsou stavěny krásně upravené události z kapitalistického světa. Počítá se s tím, že pravdivost si stejně nikdo nemůže ověřit. Konec vždy pro sicialismus dopadne velmi zle, ale cíle je dosaženo, semínko nedůvěry ve vedení strany a státu je zaseto. Velká pozornost v této štvavé propagandě je věnována ožívování nacionalismu, šíření protisvětových pomluv a nálad. V tomto případě je sledován cíl, který byl znám již starým Římanům - "Rozděl a panuj". Hlavní úsilí je však věnováno tomu, aby byla co nejvíce zdiskreditovaná ta síla, která, jak je v úvodu uvedeno byla jedním z rozhodujících faktorů při vítězství Říjnové revoluce. Je to komunistická strana. Proto je nevybíravým způsobem napadána její politika, celá její společnost. Současně je vedena kampaň proti vedoucím kádrům strany i vedení socialistického státu. Proto jsou zpochybňovány všechny reálné plány a přijímané závěry. Jedno staré přísloví platí: "Kdo chce psa bít, hůl si na něj najde". Život jde dál, žádná jedovatá slina ani vylitý škopek špíny jej nemohou zastavit. Nějak ty předpovědi našim "přátelům" na západě nevycházejí. Je to zákonité. A zase jedno staré české přísloví: "Lež má krátké nohy, daleko nedojde".

A tak si v celku poklidně žijeme a ne zase tak moc špatně, i když i u nás doma je dost nespokojených. No a když jsem to tedy již nákoušl, tak mě znova napadá staré přísloví: "S jídlem roste chuť". Závěrem chci všem našim spoluebčanům popřát hodně zdraví. Tím chci také připomenout, že zdraví, to je ten největší "Statek" jaký jen si je možno přát.

Ladislav Doležal

3 dědovy kroniky

NA STARÉM HRADE FRÝMBURCE VE 14. STOLETÍ

Jan, držitel hradu Frymburku, očekával návštěvu svého bratra Štěpána, pána z Opočna s paní Kačnou /Kateřinou/, jeho manželkou. S nevelkým průvodem vyjel po předním mostě na úzkou cestu směrem k městečku Hrádku a zahnuv vpravo, zmizel v lese. Hlásný na mohutné věži vyhlížel z podkroví, aby zvukem trubky oznámil přicházející hosty. Dole pod ním na nevelikém nádvoří bylo živo. Pacholci nosili do kuchyně v dřevěných džberech vodu z hradní studně, jejíž kolo od božího rána nepřestalo skřípat, několik zbrojnošů sedělo na kamené lávce u brány zadní a hadrem a pískem čistilo zbraň. Myslivci byli svátečně ustrojeni a vyprávěli si o lovu zvěře svinské, která minulého týdne jednoho z nich šeredně pchmoždila. Horští rádi zabrousili na lov medvědů, ač se z nich málo kdo z hnědým chlupem setkal. Dvorem proběhlo jen málo žen, většinou služebných nebo žen venkovských s proutěnými košíky na rukou, které

donášely do panské kuchyně máslo, sýr, mák nebo ryby.

Živěji však bylo v předhradí. Před několika dny zavítali na hrad pro obveselení myslí potulní pištcí i hudci a pozdě k večeru cháska kejklířů, zvědavši o vzácné návštěvě z hradu Opočna. V klenuté síni prostorné u brány přední shromáždila se čeleď, pokud nebyla zaměstnána přípravami, a chumáč dětí, prohlízející si roztočivé instrumenty a ještě divnější kroj kejklířů. Vřava, že ani hlásného neslyšeli, když nahoře nad nimi slavnostně táhlými a náležitými tóny své trouby příchozí oznamoval. Teprve když do síně malý pacholík vrazil a všecek udýchán zavolal, že už jedou, vyhrnuli se všichni ven ku bráně a do řad se stavěli. U brány zbrojnoši s vyleštěnou zbraní vyrovnali řadu a postavili se do pozoru. Na zdvihnutém mostě zadunělo a ve chvílce se objevil na cestě průvod. Několik zbrojných, pan Jan se služebnictvem, které nečetný průvod uzavíralo. V předhradí spustali pištcí a hudci a koomuziku neuměl, aspoň slávu a přivítání zavolal. Zbrojní seskočili s koní, odevzdali je pacholkům, aby je zavedli do koníren a pomalu se ubírali do nádvoří, kde teprve panstvo seskočilo a koně jim odevzdalo. V čeledníku a komorách pro služebné bylo jako v úle, rovněž v kuchyni, odkud zaváněla vůně pečené zvěřiny a koření.

Kolo u studně skřípalo a řetěz drnčel, div nepraskl. Tiché a zadumané sídlo paně Jana z Frybmurka, jakoby se ze zakletí probudilo.

Pan Jan uvedl svého bratra Štěpána s paní Kačnou do hořejších pokojů, ukázal čeho by užití mohli a zval je k večeři, která bude v hodině připravená. Úzkými okny v silné zdi pokojů dopadaly na stěnu rudé odlesky zapadajícího slunce. Pan Štěpán a manželkou Kačnou pohodlí sobě učinili, převlékli se do šatů svátečních, které v truhlách napřed s vozem poslali a sestoupili do pokojů dolních, kde dnes Jan slavnost přivítací uchystal.

/ dokončení příště /

NA ČTKR -- NA KAFE

"Maraton v sedě"

/ část pátá -- dokončení /

V minulé části našeho vzpomínání jsme se dostali na konec všech přípravných prací, až ke zhotovení začátku nové tkaniny. Po navedení přetržených nití tkadlec vše ještě pečlivě prohlédl, případně popravil co bylo třeba a pustil se do díla.

Začalo vlastní tkaní, dlouhá čtyř nebo pětidenní dřina od svítání do tmy a ještě večer při petrolejce. Jen s krátkými přestávkami na jídlo, nutnou obsluhu a potřebu, jedou denně potáhnout hodiny na zdi a také třeba pochlédnutí z okna na západ slunce, aby se mohlo odhadnout "jak bude zejtra?"

Při tkaní bylo v činnosti celé tělo. Tkadlec tak napolo seděl, oběma nohama střídavě šlapal na podnúžky. Tím se vytvářel "prošlup", t. j. prostor mezi osnovními nitěmi, kterým se prohazoval člunek s malou cívkou, ze které se odvíjela útková nit. Ta byla po prolétnutí člunku přes celou šířku osnovy přiražena paprskem, zasazeným v bidlenu /šněru/. Už během přiražení útku tkadlec znovu sešlápnul podnúžku a utvořil nový prošlup. Po obou stranách bidlenu byly skříňky pro člunek /kastlíky/. Člunek byl ze skříňky vymrštěn prudkým trhnutím řemínkem šňurového ústrojí. Proletěl podél paprsku do skříňky na opačné straně bidlenu. A tak se to stále opakovalo. Sešlápnout podnúžku, levou rukou strčit bidlen dozadu, pravou rukou prohodit člunek, levou přirazit bidlem, sešlápnout druhou podnúžku atd. Po utkání asi 5 m tkaniny bylo nutno povolit kousek osnovy z válu, potáhnout zboží /nabalit na zbožové vratidlo/, přeložit rozpínky, které zajišťovaly správnou šířku zboží. Původně se používaly dvoudílné skládací dřevěnné rozpínky a ocelovými jehlami na koncích. Jejich časté překládání tkalce meškalo. Na konci éry ručního tkalcování byly často používány kroužkové rozpínky z mechanických stavů. Materiál nasoukaný na útkové

cívce byl brzy spotřebován, proto vždy po několika minutách bylo nutno starou cívku z člunku vyjmout, vložit novou. Konec nitě se porcelánovým očkem vyfouknul ústy. Šlo to velmi rychle. O zásobu cívek se starala žena. Bylo nutno každý den soukat.

Z popisu práce je možno posoudit, že to tkadlec neměl lehké. Vše vyžadovalo cvák, zkušenost a svědomitost. Při tkaní hlídal 2 - 3 tisíce osnovních nití, každé přetržení odstranil "tkalcovským" uzlíkem. Velkou zkušenost vyžadovalo správné dodržení dostavy /houšky/ útku. Kromě vlastního citu nebylo nic, co by tuto část práce usnadnilo. Kdyby tkal zboží hustší, chyběl by materiál, opačně by sice materiál zbyl, ale dopadlo by to špatně u vydáváče. Hustota se pečlivě kontrolovala. Obvykle se tkalo zboží s dostavou 20 - 25 útků na jeden cm. /Vyjíměčně např.: u sypkovin až 40 útků na jeden cm/.

Počítejme chvíli společně a posuďme jakých výkonů byli naši dědové a pradědové schopni, lépe řečeno - jak museli pracovat, aby rodinu alespoň skromně uživili. Vezmeme v úvahu, že tkadlec zhotovil kus 100 m dlouhý asi za 5 dnů. Musel tedy utkat 20 m denně. Při dostavě 20 útků na jeden cm to je 40 tisíc zatkaných útků za den. To znamená 40 tisíckrát sešlápnou, prohodit člunek, přirazit bidlen, otočit hlavu doleva - doprava atd. Při 10 hodinách práce denně by se to mohlo přirovnat ke 4 tisícům kroků za hodinu. Když však odpočítáme čas na svazování prasklých nití, výměnu cívek, nabalování zboží a pod., můžeme odhadnout, že tkadlec "šlapal" rychlostí 5-6 tisíc kroků za hodinu. To už je skoro utíkáni, běh. To mluvíme o dolní hranici výkonu. Většinou se tkalo zboží hustší a také se pracovalo déle než 10 hodin denně. Byli přeborníci, kteří tkali tak rychle, že se kolem jdoucí zastavovali pod okny jejich chalup a kroutili hlavami, co všechno je vůbec možné.

A tak se rachotilo a klapalo v mnoha chalupách od svítání do tmy, v létě, v zimě. Většinou v pátek bylo dílo hotové. Zboží se vybalilo ze zbož. vratidla, složilo na pláhtu. V sobotu ráno se "šlo s kusem". To byl obrázek každé soboty ještě tak před 45 - 50 lety. Tkalci pospíchali s ranci

na zádech k Novému Městu, Náchodu, Kostelci atd. Spěchali, aby přišli brzy na řadu. U vydáváče se zboží kontrolovalo, měřilo, vydávala bavlna na další kus, vyplácela mzda, někdy také dávala výpověď. Někdy se vyhazovalo bez výpovědi. Mezi vydáváči byly veliké rozdíly. Byli malí i velcí, někteří provozovali sami, jiní měli účetního i několik zaměstnanců. Byli zavedení i začínající. Byli bohatí a také ti, kteří se teprve rozhodli, že zbohatnou. Některým hrozil stále "bankrot", jiní ho záměrně připravovali, aby vydělávali na ostatních. Byli rozumní a slušní, u kterých tkalci nevěděli, co je pokuta /štróf/. A naopak, někteří se nestyděli z velmi hubené mzdy strhnout pětikorunu za nějakou tu chybičku.

Po odvodu zboží ještě krátké zastavení v obchodě, nákup nejnnutnějších potřeb, pro děti nebo vnoučata několik rohlíků, někdy i panáka na cestu a potom ranec na záda a šlo se domů. Většinou ve skupinkách. Cestou se vzájemně sdělovaly novinky, vzpomínalo na vojnu, na válku, nadávalo na špatné časy, na vydáváče. Také se odpočívalo. Kolik bylo tenkrát u cest dřevěných laviček třeba jen u cesty přes Rezek do Nového Města! Nohy bolely, záda bolela, někdo vypil dva panáky a tak bylo nutno odpočívat. Kolem poledne se tkalci vraceli domů. Naproti jim vybíhaly děti, těšící se na odměnu za čekání na tatínkův nebo dědův návrat. Bývaly to jeden nebo dva rohlíky, někdy i párek. To byly hody! Doma tkadlec shodil ranec s bavlnou, chvíli si odpočinul a starosti začaly znovu.

Byla sobota odpoledne. Ženy uklízely, myly podlahu, položily papíry nebo pytle, aby jí děti nepošlapaly. Rodina byla připravena na zasloužený den klidu - na neděli.

A to je konec vzpomínek na velikou spoustu dobrých a pracovitých lidí, kteří po celé generace živili svoje početné rodiny domácí výrobou tkanin. Nahlédli jsme v krátkosti do jejich života. Nebyl všude stejný. Někde bylo více dětí, někde méně. Někde sídlila spokojenost, jinde tuberkulóza. Všude však bylo starostí nad hlavu.

Myslím, že by bylo dobré, zvláště pokud dosud žijí pamětníci, vzpomenout, jak to tenkrát vypadalo a jak se žilo, když se ještě tkalcovalo ručně - "na cukr - na kafe".

Jaroslav Šmída

OCHRANA PŘÍRODY

3. pokračování

Dějiny městečka Nového Hrádku jsou chudy, jelikož za posledních let stíháno bývalo častými velkými požáry. Hrádek má 799 obyvatel národnosti české.

Opodál Hrádku směrem západním, vypínají se rozvaliny hradu Frymburku. Poloha jeho jest velice malebná. Stojí na kopci dobrých 500 m vysokém, jehož úpatí obtéká Olešenka ze tří stran. Boky tohoto kopce jsou téměř všude příkré, skalnaté, z části stromy zarostlé. Věř, jak mnoho se změnilo od těch dob. Zmizel svoditý most přes první příkop ve skále vytesaný, zničelo předhradí. Na místě jeho stojí tu myslivna se zahrádkou, odkud je pěkný pohled dolů do hlubokého údolí, v jehož lese se Olešenka našim zrakům ztrácí.

Frymburk nabýval veliký, ale pevný. Měl podobu obdélníkovou, uzavřen jsa hradbou asi 30 stop vysokou a z lomového kamene postavenou. Z velké části se zeď tato zachovala. Na východní straně jest nad hradbou veliká hmotná věž, pravý to obr, zdí velice hrubých, jejíž vršek se však sesul. Vchodu při zemi neměla, nýbrž v některém z horních ponebí a chodilo se tudíž do ní z nějakého blízkého stavení, ze dřeva sroubeného, jak nás prof. Sedláček poučuje. Uprostřed nevelkého nádvoří hradního je studna ve skále tesaná, asi 30 sáhů hluboká, která byla kryta stříškou a v ní rumpál se džběrem na vodu. Tato studna vyhořela v roce 1927. Nádvoří samo sebou neprostorné, zdá se nám ještě těsnějším pro haldy rumu a rozmetaného kamení se zdí i s věží. Husté křoví je nannoze pokrývá. Spousta kolem, ticho hluboké; těsné, hrubými zdmi uzavřené, nějak úzkostně nás dojíhá.

Hrad Frymburk založen byl počátkem 14. století, ne-li dříve. Majitelé se dosti často střídali. Počátkem 15. století vládl na Frymburce pověstný /za válek husitských/ Jan Městecký z Opočna, tak zvaný Vrtkavý. Jan, ačkoliv se byl od roku 1415 ku straně Husově hlásil, přece stál při vypuknu-

tí válek roku 1420 při straně krále Zikmunda a byl tak ukrutný, že korouhev jeho visela v Starém Městě Pražském na pranýři. Jsa hejtmanem královským, šeredně se zachoval na jaře roku 1421. An dobyl Chotěboře, Táboř tam posádkou jsoucí vraždil, každého třetího dal potom v Chrudimi na náměstí upálit. Zastihla však jej pokora nemalá neb když Pražané v roce 1421 Chrudim oblehli, vešel s nimi v mír a pokořil se Bohu, před nejsvětější svátostí těla Páně, prose pokorně, aby jemu odpustili, že byl odpůrcem pravdy. Roku 1431 zemřel v Hostinném. O tomto dobrodružném rytíři, majiteli hradu Frymburku chci se částečně zmínit.

Po smrti Karla IV. blahé paměti, na sklonku panování jeho syna Václava IV. a to v roce 1415, přijel do Opatovického kláštera nenadálý host, pan Jan Městecký z Opočna se dvěma pačolkami. Bylo to v listopadu, na Všechny svatě. Nebylo divu, že rytíř zajel do kláštera a požádal o nocleh, vyloživ, že chtěl dojetí do Hradce, ale že taková slo- ta venku, a že bude tmavá noc. Opat Petr Lazúr, starý ctihodný kněz, vlídně přijal rytíře a tři jejich druhy, kteří, jak pán Městecký oznámil, se cestou omeškali a kteří ještě sem dojedou. A dojeli. V tom vstoupil pán Oto z Bergova, švagr pána Jana Městeckého. Opat i pána z Bergova vlídně přijal a seděl s rytíři při víně poblíže kamen, kdež bylo příjemněji, když venku černou nocí burácel vítr, až se okennice trásly. Pán Městecký vypravoval a pán z Bergova nebyl také bez novin. Oba také statečně pili a často dolévali poháry zlatým, červeným vínem, až se jim rděly tváře a svítily oči. Na ráz však oba umkli a vstali, když venku tmou se náhle ozval hlas válečné trouby. A potom chytli oba rytíři opata za ruce a pán Městecký z ostra a chmurně poroučel.

"Kněze opate, slyšels to troubení. To jest nám znamení. Ty a všichni tu jste v naší moci." Opat omráčen leknutím stěží vyrazil; "Co chcete?". "Poklad, Váš klášterní poklad. Nic se Ti nestane, když povíš kde je. Víme, že ho máte pod zemí. Pověz, kde je", dorážel pán z Bergova. "Ne-

čekaj pomoci!", hrozil pán Městecký. "Mluv, kde je poklad." "Nepovím", odpověděl starý opat. "Zmučíme Tě! Děj se po vůli Boží." "Ale já nepovím." Na tož jej hodili do sudu naplněného vodou, na to pán Městecký nebo pán z Bergova na něj křičeli: "Kde je poklad? Kde, mluv nebo Tě utopíme." Což se také stalo.

Když nastal mlhavý den, byl opatovický klášter vyloupen. Všechno skvostné náčiní, hotové peníze, všechny klenoty, ať kostelní, ať jiné, vše vzali pán Městecký s Otou z Bergova a dobře uschovali na hradě Frymburku, jehož pán Městecký z Opočna byl majitelem. Možno jej lze spatřiti na Velký pátek při čtení pašije v kostele, kdy se tyto poklady otevírají. Ale doufám, že z těchto ukrytých pokladů si nikdo nic nevezme a ponechá vše pro časy budoucí. /Příště pokračování naší krásnou přírodou./

Franrišek Školník

Byliny jako D E V I Z A

Nedávno zaplnili jeden z reprezentačních sálů hotelu Internacional v Praze nejlepší sběratelé léčivých bylin z okresů Čech a Moravy. Náš okres tam zastupoval soudruh Josef Dusil ze základní organizace ČSČK Nový Hrádek. Byl vyslán proto, že každého roku nasbírání, usuší a odešle do sběren léčivých rostlin kolem 100 kg tohoto vzácného produktu pro náš farmaceutický průmysl. Soudruh Dusil sbírá bylinky již více jak 10 let a ze tuto dobu jich nasbíral necelé dvě tuny a všechny v I. jakostní třídě. Aby mohl splnit podmínky pro toto vysoké ocenění, musí si na některé bylinky přivstat, protože jejich doba sběru je před východem slunce, kdy mají uzavřené hlavičky a není rosa. Soudruh Dusil léčivým rostlinkám rozumí a umí o nich velice poutavě vyprávět. Zaujalo nás jedna jeho zajímavá myšlenka, která jej napadla při pohledu do zaplněného, slavnostně vyzdoběného sálu, kde se sešel se svými kolegy - bylinkáři. Zda se najdou mladí pokračovatelé v jejich díle, protože všichni významní sběratelé měli stářím ohnutá záda a hlavy ojížené. Průměrný věk měli 78 let. Nejstarší sběratelce bylo dokonce 82 let. Váží si osazení, kterého se jim do naší společnosti, prostřednictvím ÚV ČSČK dostalo. Konečně se také dozvěděli, kolik devizových korun naše republika ušetří, díky jejich práci. Bude to jistě pro ně zážitek na celý život.

Jana Šotolová
ZO ČSČK Nový Hrádek

OD SOUSEDŮ

V sousedním okrese Rychnov nad Kněžnou tvoří přirozenou hranici státu pohoří Orlické hory. Pro svoji typickou tvářnost krajiny a vysoké kulturní, estetické i hospodářské hodnoty byly Orlické hory v roce 1969 vyhlášeny výnosem ministerstva kultury za Chráněnou krajinnou oblast Orlické hory.

Chráněná krajinná oblast Orlické hory začíná na hranici okresu Rychnov nad Kněžnou a Náchod při státní hranici s PLR pod obcí Olešnice v Orlických horách. Hranice pokračuje přes Sedloňov, Plasnice, Osečnici až ke Skuhrovu nad Bělou a odtud přes Uhřínov, Kačerov, Přím, Rokytnici v Orlických horách a les Jedlinu, který leží už v okrese Ústí nad Orlicí. Celá Chráněná krajinná oblast Orlické hory zaujímá rozlohu 200 km². Na této ploše se můžeme setkat se zachovalými horskými chaloupkami, roztroušenými po stráních i bhoulcích se v nehlubokých údolích. Můžeme říci, že většina těchto chalup byla rekonstruována v šedesátých letech, kdy dochází k velkému rozvoji rekreace. Většina rekonstrukcí je provedena s cílem pro zachování rázu kraje.

Spolu s chaloupkami dotvářejí rámeček krajiny i menší políčka s velkým množstvím roztroušené zeleně. Meze a remízky i soliterní stromy jsou nedílnou součástí přírody Orlických hor. V poslední době muselo mnoho této zeleně ustoupit intenzivnímu zemědělskému obhospodařování. Přesto zůstává krajina i nadále vyvážená a z ekologického hlediska velice cenná. Roztroušená zeleň v Orlických horách nemá zdaleka jen estetickou funkci. Její význam tkví především v přirozené protierozní zábraně. Tuto funkci si mohou lidé snadno ověřit, protože na místech, kde došlo k neuvážené likvidaci mezí, dochází za spolupůsobení těžké mechanizace a pro Orlické hory typického přivalového deště k velkým erozním rýhám a dochází ke splavování zeminy do potoků. / 1 cm ornice vzniká z matečné horniny 100 - 200 let/. K takovýmto erozním rýhám došlo v roce

1980 i v katastru Nového Hrádku na svahu Šibeníku směrem k Izidoru.

V Chráněné krajinné oblasti jsou uloženy i velké botanické, zoologické, entomologické i geologické hodnoty. Návštěvníci mohou navštívit z deseti vyhlášených i navržených chráněných území i nejbohatší z rezervací, "zahradu Orlických hor", - Bukačku. Státní přírodní rezervace Bukačka se nachází v nadmořské výšce kolem 1000 m nedaleko chaty na Šerlichu. V této rezervaci je ojedinělý zbytek původního porostu Orlických hor, tzv. zakrslé bučiny, s velkým množstvím chráněných i vzácných rostlin. Zájem o tuto lokalitu měli i významní botanici již v minulém století. Do dnešní doby zde bylo napočítáno kolem 250 druhů cévnatých rostlin. V Bukačce žije i velké množství živočichů, z nichž za zmínku stojí vzácný rejsek horský, plšík lískový, kos horský a mnoho dalších.

Po celé délce SPR Bukačka prochází Jiráskova turistická stezka. Tato přichází z okresu Náchod, prochází Novým Hrádkem a pokračuje po celé délce centrálního hřebene Orlických hor až do okresu Ústí nad Orlicí.

Pro svůj vodohospodářský význam byla v roce 1978 vyhlášena oblast kryjící se s Chráněnou krajinnou oblastí za Chráněnou oblast akumulace vodních zdrojů. Z toho vyplývá, že v Orlických horách je kvalitní čistá voda a do budoucnosti se zde plánují čtyři vodní nádrže na pitnou vodu. V počáteční fázi je již výstavba vodní nádrže Pěčín pro aglomeraci Hradec Králové, Pardubice a Chrudim.

O ochranu tohoto celku pečují čtyři pracovníci Správy chráněné krajinné oblasti Orlické hory se sídlem v Rychnově nad Kněžnou - zámek, a jim pomáhá rozsáhlý aktiv dobrovolných strážců, z nichž se organizují sekce ornitologická, entomologická a botanická. Zejména ornitologická sekce zapojením do mezinárodní akce pro výzkum ptactva "Akce Balt" dosahuje pěkných výsledků a pomáhá tím k zaplnění bílých míst na mapě ptáků Orlických hor.

Závěrem bych chtěla použít citát Josefa Simona, který v roce 1925 napsal:

"Poutníku znavený, nervózní během životní dráhy, znužený vírem velkoměstského prachu a radovánek, ubitý vysilující prací v různém povolání lidském, ať v úřadě, obchodě, továrně či kanceláři, chceš-li pookřáti, potěšiti se, restaurovati si nervy, chceš-li zapomenouti běd a stesků, hořkostí, starostí, které přináší život, toužíš-li užítí krásné, nedotčené přírody, přijď, zajeď do hor Orlických, do milých lesů a hájů na kladském pomezí! Postůj a popatři na pěkný výsek české krajiny, na intimní kout skrytého a ještě málo navštěvovaného kraje na českém východě! Procestuj některý úsek a jistě zvoláš s autorem naší hymny: Kde domov můj, kde vlast je má! a nezatoužíš po krajích cizích, maje tolik nádherné scenérie domá. Co krásnou melodii tlumočil s Tylem skladatel Škroup, najdeš tu! Hučící vodu po lučinách, šumící bory po skalínách, v sadě květ i zemský ráj na pohled!"

Irena Martínková
Dobraška

CHCETE BYDLET NA NOVÉM HRÁDKU?

/ 2. pokračování /

Výstavba rodinných domků je v ČSSR nedílnou součástí bytové politiky a podílí se významnou měrou na jejím zabezpečování. Je realizována v rámci dlouhodobé koncepce osídlení.

Rozvoji svépomocné výstavby bytů je ústředními orgány trvale věnována zvláštní pozornost. Stavebníkům rodinných domků jsou poskytovány různé finanční pomoci ve formě příspěvků. Výhodné půjčky s nízkou úrokovou sazbou a další technické i materiální pomoci. Při skupinové výstavbě, to jsou např. řadové domky, obdrží stavebníci stavební pozemek do trvalého osobního užívání bezplatně. Od 1. ledna 1977 je v platnosti nově upravený rozsah a způsob poskytování finanční úvěrové a jiné pomoci při stavbě bytů v rodinných domcích a při svépomocné družstevní bytové výstavbě a to vyhl. č. 160/1976 Sb. Federálního ministerstva financí, ministerstva financí ČSR, ministerstva SSR a Státní banky Československé ze dne 13. prosince 1976.

Tato nová úprava pomoci se vztahuje na individuální výstavbu, zahajovanou na základě stavebního povolení vydaného od 1. ledna 1977. Individuální výstavbou se pro účely této vyhlášky rozumí:

- a/ výstavba rodinného domku nebo obytného domu s byty v osobním vlastnictví
- b/ změna stavby rodinného domku, kterou se získá nový samostatný byt, aniž objekt ztrácí povahu rodinného domku
- c/ změna stavby jiného objektu na rodinný domek, kterou se získá nový samostatný byt

Stabilizační příspěvky pracovníkům socialistických organizací:

Pracovníkům socialistických organizací může být na individuální bytovou výstavbu poskytnut v zájmu stabilizace příspěvek do výše 25 000,- Kčs. / V případě, kdy se získá bytová jednotka změnou stavby rodinného domku, ...

nebo změnou jiného objektu na rodinný, lze poskytnout příspěvek až do výše 15 000,- Kčs./

Příspěvek lze zvýšit:

- a/ až o 10 000,- Kčs jde -li o pracovníka výrobní organizace v odvětví zemědělství, lesního a vodního hospodářství, paliv a energetiky, hornictví, hutnictví, strojírenství, stavebnictví, výrobních družstev, dopravy, chemie, spotřebního průmyslu nebo o učitele a vychovatele škol a školských zařízení I. a II. cyklu ve venkovských obcích
- b/ až o dalších 10 000,- Kčs, provádí -li se výstavba formou skupinových domků - řadových
- c/ až o dalších 20 000,- Kčs, provádí -li se výstavba v oblastech /místech/ stanovených jmenovitě vládou ČSSR / toto se naší oblasti netýká /

Jako příklad zde uvádíme, že např. při výstavbě řadového rodinného domku na Roubalově kopci v Novém Hrádku může stavebník obdržet finanční příspěvek ve výši 45 000,- Kčs, což představuje finanční náklad jednoho podlaží. Podmínkou poskytnutí uvedených příspěvků je, že pracovník se smluvně zaváže:

- a/ v organizaci 10 let od uzavření smlouvy nepřetržitě pracovat /u lidí starších alespoň 5 let/
- b/ domek /byt/ po dobu 10 let od uzavření smlouvy nepřevést na jinou osobu a užívat ho k trvalému bydlení

Manželům lze poskytovat pouze jeden příspěvek, i když budou stavět domek o dvou bytech. Budou -li jej stavět například rodiče se svým ženatým či vdaným dítětem, budou stavbu provádět dva stavebníci a mají možnost získat každý samostatně příspěvek.

Ostatní pomoc poskytovaná na výstavbu rodinných domků
Roubalův kopec - Nový Hrádek

Pro řadovou výstavbu rodinných domků zřídí MNV stavebníkům právo osobního užívání pozemku bezplatně / t.j. parcela zdarma /. Náklady spojené se zřizováním přístupové komunikace k pozemku /včetně chodníků / a rozšíření zařízení

pro veřejný rozvod elektřiny, vody, a kanalizace hradí MNV. Stavebník nezřizuje septik. Pro celé sídliště rodinných domků bude zřízena čistírna, hrazená z prostředků MNV /čímž stavebník ušetří dalších 20 000,- Kčs/. Státní socialistické organizace mohou zapůjčit svým pracovníkům stroje, výrobní zařízení nebo dopravní prostředky.

Státní spořitelna může poskytnout stavebníkům půjčky nejvýše do 200 000,- Kčs. Splatnost půjčky se stanoví nejvýše na dobu 30 let od vydání stavebního povolení. Úroková sazba je pro výstavbu řadových domků 1 %, u domků individuálně stojících 2,7 %.

Pokud stavebníci splňují podmínky stanovené zákonným opatřením předsednictva Federálního shromáždění ČSSR č. 14/1973 Sb., mohou získat na pořízení bytu půjčku se státním příspěvkem mladým manželům do výše 30 000,- Kčs s úrokovou sazbou 1 % a lhůtou splatnosti 10 let. K úhradě těchto půjček se poskytuje státní příspěvek manželům, kterým se po uzavření smlouvy o půjčce narodilo dítě a dožilo se jednoho roku věku. Státní příspěvek činí 2 000,- Kčs u prvního dítěte, 4 000,- Kčs u druhého a každého dalšího dítěte. Podrobnosti sdělí státní spořitelna.

V nejbližší době bude uskutečněna beseda se zástupcem družstva DRUEXPO - TREND Brno, které je výrobcem a dodavatelem montovaných rodinných domků ze s i p o r e x u, t.j. stavebního materiálu, který má vysoké tepelné izolační vlastnosti. Na tuto besedu, kterou zajistil MNV v Novém Hrádku, zveme všechny zájemce o výstavbu. Termín bude včas oznámen.

Jiří Hlaváček

N Á R O D N Í H Á Z E N Á

Konečná tabulka krajského přeboru mužů v národní házené:

1. Nové Město n/Met. A	353 : 201	35
2. Dobruška	417 : 247	27
3. Nový Hrádek	259 : 197	27
4. Opatovice A	351 : 209	26
5. Krčín	303 : 256	21
6. Nové Město n/Met. B	242 : 242	10
7. L. Bělohrad	211 : 316	10
8. Podh. Újezd B	236 : 330	9
9. Opatovice B	182 : 309	3
10. Č.Kostelec	128 : 375	3

Hráči, kteří absolvovali soutěžní zápasy ročníku 1980 - 1981.

Brankaři: Škoda, Vondřejc,

Obránci: Říha, Václavek, Divoký, Světlík, Ruffer P.,

Útočníci: Mencl, Sychrovský, Lang, Lepš, Hartman,

Trenér: Hánl B.

Umístění na třetím místě krajského přeboru je nečekaným úspěchem našeho kolektivu. Přes vyšší věkový průměr mužstva nutno pochválit nasazení a obětavost /většina hráčů dojíždí/ hráčů v přístupu k jednotlivým zápasům.

O dobrém výkonu obou brankařů hovoří nejmenší počet obdržených branek. To, co platí o brankařích, platí i o obráných řadách, kde taktickou hrou vynikal Říha, při čemž další uplatňovali dobře své přednosti - t.j. rychlost, tvrdost a přehled. Hráči v útoku odevzdali ve všech zápasech to, co bylo v jejich silách. Střídali dobré výkony s průměrnými. Pochvalu zasluhuje Mencl, který se stal třetím nejlepším střelcem krajského přeboru.

Závěrem nutno konstatovat, že 3. místo v krajském přeboru Východočeského kraje je úspěchem celého našeho kolektivu, tělovýchovné jednoty Sokol Nový Hrádek a dobrou reprezentací našeho městečka.

Ladislav Grulich

Z P R Á V Y

Kulturní a společenské středisko Nový Hrádek nabízí pro zájnce tyto kursy:

Kurs studené kuchyně

Kurs pro ženy i muže, doplněný ochutnávkami a receptářem. Celkem 15 hodin.

Vánoční pochoutky

Praktický minikurs pro hospodyňky - 5 lekcí po 2 hodinách.

Paličkování

Kurs ručních prací. 10 lekcí po 2 hodinách.

Diskotance

Minikurs světových novinek. 5 lekcí po 3 hodinách.

Zájemci zasílejte písemné přihlášky na adresu: KaSS Nový Hrádek

x x x

Dne 10. října 1981 v 19,30 hodin vystoupí v místním kině

IN CAMERA CARITATIS - TRIO
flétna
viola
violoncello

Mimořádné vystoupení vynikající flétnistky Dany M i m r o v é, členky orchestru Národního divadla, která pohostinsky vystoupí v Novém Hrádku. Dále účinkují:

Renata M a c h a č o v á - viola

Bohumil M a l o t í n - violoncello

P r o g r a m:

Josef Mysliveček, Tommaso Giordani, Michal Hájek,

György Kósa, Petr Eben, Albert Roussel;

Ve vestibulu kina bude instalovaná výstava obrazů z cyklu

"H u d b a v m a l í ř s t v í".

Vstupné 12,- Kčs - předprodej vstupenek od 1.10.1981 u paní Tošovské.

Všichni milovníky vážné hudby srdečně zve KaSS Nový Hrádek.

x x x

S P O L E Č E N S K Á K R O N I K A

V naší obci oslavili a oslaví v měsíci červenci, srpnu a září 1981 významná životní jubilea tyto občané:

Vondřejc Josef	Nový Hrádek 76	85 let
Šotolová Anna	Nový Hrádek 258	92 let
Rázl Adolf	Nový Hrádek 205	76 let
Mádrová Emílie	Nový Hrádek 123	82 let
Hánl Jindřich	Nový Hrádek 174	89 let
Příbylová Anežka	Nový Hrádek 67	76 let
Fišer František	Nový Hrádek 18	75 let
Khunová Marie	Nový Hrádek 73	81 let
Drašnarová Anežka	Nový Hrádek 269	78 let
Příbylová Marie	Nový Hrádek 5	82 let
Čáповá Hedvika	Nový Hrádek 104	75 let
Dušánková Anna	Nový Hrádek 101	81 let
Novotný Jaroslav	Nový Hrádek 258	78 let
Dědková Emílie	Nový Hrádek 211	81 let
Příbylová Hedvika	Nový Hrádek 69	75 let
Martínek Josef	Nový Hrádek 123	76 let
Štěpán Václav	Nový Hrádek 92	81 let
Čáp Josef	Nový Hrádek 104	78 let
Grimová Marie	Nový Hrádek 117	81 let
Hrubá Marie	Nový Hrádek 1	84 let
Hrabánková Anna	Nový Hrádek 8	75 let
Honěk Václav	Nový Hrádek 77	81 let
Boš Antonín	Nový Hrádek - Rzy	90 let

Všem našim občanům blahopřejeme a přejeme hodně zdraví a spokojenosti do dalších let života.

x x x

Na našem MNV uzavřeli sňatek:

Ivana M a c h o v á a Jiří B a l c a r
Nový Hrádek Nové Město nad Metují

Novomanželům blahopřejeme a přejeme jim do společného života
hodně štěstí a spokojenosti.

x x x

Loučíme se se zemřelými:

Josefem Štěpánem, Nový Hrádek 141
Josefem Frimlem, Nový Hrádek 103
Jindřichem Martínkem, Nový Hrádek 156
Ladislavem Markem, Nový Hrádek 295

x x x

U P O Z O R N Ě N Í

V příštím čísle Frymburských ozvěn bude uveřejněna druhá
část překladu dochovalého staroněmeckého originálu - histo-
rického dokumentu - z dob císaře Karla VI., týkající se
udělení jarmarku na Novém Hrádku.

Příspěvky do Frymburských ozvěn č. 22 zasílejte do 31.10.1981
redakčnímu kolektivu.

Redakční kolektiv: Ladislav Doležal, Jaroslav Šmída, Josef
Hánl, Květa Grulichová, Jiří Hlaváček, Hana Svatoňová,
Ludmila Ježková, Josef Tejkl, Milena Novotná.
Toto vydání bylo dáno do prodeje dne 23.zář. 1981;
Cena výtisku 2,- Kčs.

KaSS/5/230x